DOI: 10.33766/2524-0323.95.172-183

УДК 351.74 (477):343.57

Стрільців О. М., кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник, уповноважений з антикорупційної діяльності Національної академії внутрішніх справ (м. Київ, Україна)

e-mail: ostriltsiv@ukr.net

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-8324-3053>

Буковський Ю. Д., здобувач ступеня доктора філософії наукової лабораторії з проблем протидії злочинності навчально-наукового інституту № 1 Національної академії внутрішніх справ (м. Київ, Україна)

e-mail: yuriy_bukovskiy@ukr.net

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0001-7515-0466>

НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДРОЗДІЛІВ ТА ОРГАНІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ В ПРОТИДІЇ НЕЗАКОННОМУ ОБІГУ НАРКОТИКІВ

У статті здійснено аналіз нормативно-правового регулювання організації діяльності підрозділів та територіальних органів Національної поліції України в протидії незаконному обігу наркотиків.

За результатами дослідження встановлено, що на сьогодні поліція керується інструкцією з протидії незаконному обігу наркотиків, яка була ще прийнята у 2004 році. При тому в основу цієї інструкції було закладено положення, які були затверджені наказами МВС України ще у 90-і роки минулого століття.

Автори виходять із пропозицією прийняти новий нормативно-правовий акт, який би регламентував діяльність підрозділів та територіальних органів Національної поліції України в протидії незаконному обігу наркотиків. Причому, акцентована увага на тому, що зміст такого акту має обов'язково враховувати положення Стратегії державної політики щодо наркотиків на період до 2020 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 28 серпня 2013 р. № 735-р. Авторами пропонується орієнтовний зміст нової інструкції, який повинен містити наступні розділи: 1) порядок створення та діяльності дорадчо-консультаційних органів; 2) організація діяльності та повноваження підрозділів та територіальних органів Національної поліції України щодо зменшення незаконних пропозицій на наркотики; 3) організація діяльності та повноваження підрозділів і територіальних органів Національної поліції України щодо зменшення незаконного попиту на наркотики; 4) організація діяльності та повноваження підрозділів та територіальних органів Національної поліції України щодо зменшення шкоди від невідкладного вживання наркотиків; 5) співпраця підрозділів та територіальних органів Національної поліції України з громадськими та неурядовими організаціями в протидії незаконному обігу наркотиків; 6) участь підрозділів та територіальних органів Національної поліції України в реалізації безперервності замісної підтримувальної терапії.

Ключові слова: наркотики, протидія незаконному обігу наркотиків, Національна поліція, підрозділи протидії наркозлочинності, нормативно-правове регулювання.

Постановка проблеми. Важливим компонентом діяльності підрозділів та територіальних органів Національної поліції України в протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів (далі – наркотиків) є нормативно-правове забезпечення організації та діяльності з протидії цьому явищу, адже в нормативно-правовому акті (відповідному положенні чи інструкції, яке затверджене наказом МВС України) повинно бути визначені пріоритетні напрями діяльності не лише підрозділів Національної поліції України, до функціональних обов'язків якого належить безпосередньо протидія незаконному обігу наркотиків, а й інших структурних підрозділів Національної поліції України, які мають здійснювати заходи в цьому напрямку, зважаючи на особливості своєї структури, функціональні обов'язки та напрямки діяльності, а також територіальних органів поліції, які повинні брати активну участь у реалізації завдань Національної поліції за вказаним напрямком.

На даний час підрозділи та територіальні органи Національної поліції України у своїй діяльності з протидії незаконному обігу наркотиків керуються наказом МВС України від 18 серпня 2004 року № 962 дск «Про затвердження Інструкції з організації роботи органів внутрішніх справ України щодо протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів» [1], який має обмежений гриф таємності «Для службового користування».

Таким чином, починаючи зі створення поліції у 2014 році і дотепер підрозділи та територіальні органи Національної поліції України керуються нормативно-правовим актом, який регламентує діяльність ще міліції. Указане негативно впливає як на організаційні основи поліцейських заходів, так і на діяльність підрозділів та територіальних органів Національної поліції України у сфері протидії незаконному обігу наркотиків, що спонукає проведення відповідних досліджень з приводу вироблення напрямків виправлення такої ситуації, що обумовлює актуальність даної статті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різні проблеми нормативно-правового забезпечення організації діяльності підрозділів та територіальних органів Національної поліції України та органів внутрішніх справ у сфері протидії незаконному обігу наркотиків тією чи іншою мірою висвітлювалися у наукових працях В. М. Бесчастного, Ю. П. Битяка, В. В. Василевича, І. П. Голосніченка, Г. В. Гребенькова, О. М. Джужі, Є. В. Додіна, А. П. Закалюка, Р. М. Кацуби, А. Т. Комзюка, О. І. Остапенка, В. І. Московеця, В. І. Олефіра, Ю. С. Назара, Д. Й. Никифорчука, Е. В. Расюка, В. А. Тимошенка, Г. В. Шевчука, Х. П. Ярмачі та інших учених. До того ж, незважаючи на значний вклад указаних вище та інших науковців у розв'язанні проблем нормативно-правового регулювання організації протидії незаконному обігу наркотиків, на сьогодні залишається ряд невизначених питань у цьому напрямку, що потребує належної уваги в межах цієї статті.

Формулювання цілей. Метою статті є аналіз генезису та сучасного стану нормативно-правового регулювання діяльності підрозділів та територіальних органів Національної поліції України з організації протидії незаконному обігу наркотиків. За результатами дослідження планується визначити напрями вдосконалення нормативно-правових актів, які б регламентували організацію діяльності під-

розділів та територіальних органів Національної поліції України (далі – Інструкція) у протидії незаконному обігу наркотиків, з огляду на сучасні виклики поширення наркозлочинності в нашій державі та існуючі на сьогодні положення чинного законодавства.

Виклад основного матеріалу. Ратифікація постановою Верховною Радою Української РСР [2] Конвенції ООН про боротьбу проти незаконного обігу наркотичних засобів і психотропних речовин від 20 грудня 1988 року та значне поширення незаконного обігу наркотиків і наркоманії [3] після обрання Незалежності України сприяло прийняттю нового антинаркотичного законодавства, яке, за висновками експертів ООН, станом на 1991 рік не відповідало вимогам як міжнародних норм, так і умовам того дня.

Усвідомлюючи небезпеку, яку несе поширення незаконного обігу наркотиків, керівництво нашої держави та Уряд України об'єднали зусилля, з метою виконання міжнародних зобов'язань щодо подолання розповсюдження незаконного обігу наркотиків, попередження немедичного їх вживання та створення ефективного державного механізму протидії наркозлочинності.

Для координації здійснення реалізації національної політики у сфері обігу наркотиків постановою Кабінету Міністрів України від 13 травня 1993 року № 343 [4] у державі було створено Національну координаційну раду боротьби з наркоманією при Кабінеті Міністрів України, яку очолює віцепрем'єр-міністр України, а в обласних Радах народних депутатів – відповідні обласні координаційні ради боротьби з наркоманією, очолювані першими заступниками Голів обласних рад.

Контроль за обігом наркотиків Президентом та Урядом України віднесений до пріоритетних напрямків реалізації національної політики, і вже 14 грудня 1993 року постановою Кабінету Міністрів України № 1034, відповідно до вказаної вище Конвенції ООН, була затверджена Національна програма протидії зловживанню наркотичними засобами та їх незаконному обігу на 1994–1997 роки [5].

За часів існування колишнього СРСР це була перша широкомасштабна програма, яка передбачала на державному рівні визначення головних принципів та напрямків боротьби з незаконним обігом наркотиків, діяльності суб'єктів, які беруть участь у цій роботі, контролю за легальним обігом наркотиків, заходів профілактики, лікування та соціальної реабілітації хворих на наркоманію [6, с. 35].

Зазначена Національна програма передбачала приведення чинного законодавства у відповідність з рекомендаціями Конвенції ООН 1988 року і передбачала низку заходів, а саме:

- врегулювання порядку обігу наркотиків;
- внесення змін і доповнень до деяких законодавчих актів України з питань посилення боротьби з незаконним обігом наркотиків;
- створення системи протидії незаконному обігу наркотиків та зловживання ними.

Верховною Радою України 15 лютого 1995 року в рамках реалізації положень Національної програми приймається пакет антинаркотичних законів: «Про обіг в Україні наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів» [7], «Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотро-

пних речовин і прекурсорів та зловживанню ними» [8] та «Про внесення змін і доповнень до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Закону України «Про обіг в Україні наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів» та Закону України «Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживанню ними»» [9], а в подальшому, унаслідок їх реалізації, – ще понад 50 постанов Кабінету Міністрів України, відомчих та міжвідомчих нормативно-правових актів.

У структурі кримінальної міліції МВС України наказом МВС України від 30 жовтня 1993 року № 682 «Про організаційно-штатні питання» у складі апарату МВС України створюється самостійний підрозділ для боротьби з наркобізнесом – Управління по боротьбі з незаконним обігом наркотиків МВС України (УБНОН) [10]. У наступному році наказом МВС України від 02 лютого 1994 року № 51 аналогічні підрозділи були створені в ГУМВС-УМВС в областях, містах Києві та Севастополі, а також в Автономній Республіці Крим [11].

Відповідно до Положення про Управління по боротьбі з незаконним обігом наркотиків МВС України [12], основним завданнями УБНОН стали протидія груповій наркозлочинності, зокрема з міжрегіональними та міждержавними зв'язками, викриття кваліфікованих наркозлочинів, перекриття каналів надходження в країну наркотиків, здійснення оперативно-розшукових заходів щодо документування осіб, які займаються наркобізнесом.

Одночасно наказом МВС України від 06 червня 1995 року № 365 дск затверджується «Наставление по организации и осуществлению органами внутренних дел борьбы с незаконным оборотом наркотических средств, психотропных веществ и прекурсоров» [13]. Настанова була написана російською мовою і фактично стала доопрацьованою, попередньо діючою до цього часу Настановою з організації та здійснення органами внутрішніх справ боротьби з незаконним обігом наркотичних засобів (була затверджена наказом МВС України від 25 травня 1992 року №289 дск) [14].

Настановою, затвердженою наказом МВС України від 06 червня 1995 року № 365 дск, керувалися до 2004 року, коли вона майже без суттєвих змін та доповнень була перекладена українською мовою і затверджена наказом МВС України від 18 серпня 2004 року № 962 дск [1] уже як Інструкція з організації роботи органів внутрішніх справ України щодо протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів і якою на даний час керуються працівники поліції.

Враховуючи вищевикладені обставини, можна константувати, що протягом семи років існування поліції [15] керівництвом Національної поліції України не було вжито дієвих заходів, спрямованих на адаптацію нормативних актів Національної поліції України, відповідно до вимог сьогодення в частині протидії незаконному обігу наркотиків, і станом на тепер підрозділи, які здійснюють протидію наркозлочинності, а також інші підрозділи та територіальні органи Національної поліції України керуються нормативно-правовими актами, які були розроблені ще майже за часів СРСР. Як наслідок, керівництво окремих підрозділів та територіальних органів Національної поліції України самоусувається від організації про-

тидії незаконному обігу наркотиків, посиляючись на відсутність прописаних обов'язків у цьому напрямку в нормативних актах. Крім того, необхідно зазначити, що на сьогодні в протидії незаконному обігу наркотиків поліцейські керуються фактично Інструкцією 90-х років минулого століття, де відбито критерії до наркополітики та відношення до наркозалежних, які існували ще при колишньому СРСР, де наркозалежна особа сприймалась як злочинець, а не особа, котра страждає на психічні розлади.

При розробці нової Інструкції вказане вище спонукає в обов'язковому порядку врахувати положення Стратегії державної політики щодо наркотиків на період до 2020 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 28 серпня 2013 р. № 735-р [16], котра була визнана міжнародними спеціалістами як одна з найбільш вдалих і професійних у світі, а також проєкт Стратегії державної політики щодо наркотиків на період до 2030 року, яка викладена для обговорення на офіційному сайті Міністерства охорони здоров'я України [17].

В основу Стратегії державної політики щодо наркотиків на період до 2020 року та Стратегії державної політики щодо наркотиків на період до 2030 року покладено антропоцентричний підхід: саме людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються найвищою соціальною цінністю. Новий стратегічний вектор державної політики щодо наркотиків зумовлений потребами її докорінної перебудови як чинника здоров'я, безпеки та майбутнього нації. Таким чином, зазначений напрямок наркополітики повинен стати основою майбутньої Інструкції, так само, як і стратегічна парадигма державної політики щодо наркотиків – потреба у всебічному переході від карального, кримінально-правового спрямування антинаркотичних заходів до лікувально-профілактичних.

Також у новій інструкції повинні бути визначені принципи діяльності підрозділів та територіальних органів Національної поліції України з протидії незаконному обігу наркотиків, на які акцентовано увагу в проєкті Стратегії державної політики щодо наркотиків на період до 2030 року, зокрема:

- дотримання прав людини та недопущення дискримінації і стигматизації осіб з розладами психіки та поведінки, унаслідок вживання психоактивних речовин; пріоритетність права на здоров'я;

- справедливого, безперешкодного доступу людей, які вживають наркотики, й осіб із розладами психіки та поведінки, унаслідок вживання психоактивних речовин; медичної та соціально-психологічної допомоги (профілактики, діагностики, лікування, реабілітації, ресоціалізації та інше) та послуг зі зменшення шкоди;

- прозорість та відкритість – надання громадськості інструментів її змістовного залучення та впливу і забезпечення належної підзвітності підрозділів та територіальних органів Національної поліції України.

Інноваційним вектором майбутньої Інструкції, зважаючи на положення Стратегії, яка обговорюється, повинна стати діяльність, спрямована на зниження незаконного попиту на наркотики, що включає профілактику, подолання стигматизації, які є визначальними чинниками переорієнтації наркополітики з кримінально-карного ухилу на пріоритетність здійснення заходів зі зниження незаконного попиту.

З метою профілактики наркозалежності та запобігання зловживанню наркотиками, у майбутній Інструкції мають бути визначені ключові напрямки діяльності із забезпечення такого:

- надання пріоритету підрозділам та територіальним органам Національної поліції України профілактичній роботі в наркополітиці;
- покладення на підрозділи та територіальні органи Національної поліції України обов'язкової функції запобігання наркоманії та наркозлочинності;
- пропагування серед широких верств населення здорового способу життя із зосередженням особливої уваги на дітях, учнівській та студентській молоді, створення умов для його застосування, формування в них навичок несприйняття вживання психоактивних речовин;
- розроблення заходів протидії поширенню наркотичної субкультури;
- подолання стигматизації та забезпечення поліцейськими захисту прав осіб, хворих на наркоманію.

З огляду на стратегічні й оперативні цілі, визначені в Стратегії державної політики щодо наркотиків на період до 2020 року та в проєкті Стратегії державної політики щодо наркотиків на період до 2030 року, запропоновано в новій Інструкції впровадити наступні підрозділи, а саме:

- організація діяльності та повноваження підрозділів та територіальних органів Національної поліції України щодо зменшення незаконних пропозицій на наркотики;
- організація діяльності та повноваження підрозділів та територіальних органів Національної поліції України щодо зменшення шкоди від немедичного вживання наркотиків;
- співпраця підрозділів та територіальних органів Національної поліції України з громадськими та неурядовими організаціями в протидії незаконному обігу наркотиків;
- участь підрозділів та територіальних органів Національної поліції України в реалізації безперервності замісної підтримувальної терапії.

З метою забезпечення відкритості та прозорості діяльності поліції в межах, визначених Конституцією України, Законом України «Про Національну поліцію» та інших законодавчих і нормативно-правових актів, а також здійснення громадського контролю та вдосконалення діяльності поліції в реалізації державної політики щодо наркотиків, у новій Інструкції можна передбачити порядок створення та діяльності дорадчо-консультаційних органів на прикладі громадських спостережних рад при територіальному органі Національної поліції України та Департаменті боротьби з наркозлочинністю Національної поліції України. Основними завданнями новостворених дорадчо-консультаційних органів повинно стати:

- визначення стратегічних напрямів спільної діяльності, спрямованої на попередження та викриття фактів незаконного обігу наркотиків, а також забезпечення профілактики поширення наркоманії та соціально-небезпечних хвороб;
- розроблення конкретних спільних заходів щодо посилення протидії наркозлочинності, організації антинаркотичної пропаганди, у тому числі із залученням засобів масової інформації, здійснення індивідуальної профілактики відносно

осіб, які зловживають наркотиками, звільнитися з місць позбавлення волі після відбуття покарання за вчинення наркозлочинів чи засуджені до покарань, не пов'язаних із позбавленням волі;

- вивчення та узагальнення інформації, що надходить до територіального органу Національної поліції України, для розроблення заходів для усунення причин та умов, які сприяють вчиненню наркозлочинів та розповсюдженню наркоманії;

- розгляд заяв, скарг, повідомлень населення та громадських організацій щодо конкретних фактів незаконного обігу наркотиків, причетних до протиправної діяльності осіб, місць зосередження злочинних наркоугруповань, осередків для вживання, виготовлення або збуту наркотиків, а також фактів бездіяльності чи порушення законодавства працівниками поліції;

- забезпечення скоординованих дій і цілеспрямованого проведення профілактичних заходів щодо запобігання вчиненню правопорушень у сфері обігу наркотиків неповнолітніми та іншим негативним проявам у молодіжному середовищі;

- надання інформації поліції про дітей, які потребують проведення профілактичної роботи, дорослих осіб, які втягують дітей у наркоманію, та батьків, які негативно впливають на своїх дітей.

І наостанок, необхідно зазначити, що Інструкція повинна бути без відповідного грифу таємності, тобто відкритою для громадськості, що в подальшому надасть можливість іншим органам державної влади, органам місцевого самоврядування, територіальним громадам, а також громадським організаціям, зокрема, які реалізують програми зменшення шкоди від немедичного вживання наркотиків, більш активно брати участь у співпраці з підрозділами та територіальними органами Національної поліції в запобіганні незаконному обігу наркотиків і недопущення поширення наркоманії в регіоні.

Висновки. Проведений аналіз нормативно-правового регулювання організації діяльності підрозділів та органів Національної поліції України в протидії незаконному обігу наркотиків засвідчив, що дотепер вони у своїй діяльності користуються положеннями, які були розроблені на початку 90-х років минулого століття. Таким чином, на сьогодні настала нагальна потреба в затвердженні нової Інструкції, яка б регламентувала діяльність підрозділів та органів Національної поліції України в протидії незаконному обігу наркотиків, причому її положення повинні обов'язково враховувати Стратегію державної політики щодо наркотиків на період до 2020 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 28 серпня 2013 р. № 735-р.

Запропоновано підрозділи, з яких повинна складатись майбутня Інструкція, а саме: 1) діяльність дорадчо-консультаційних органів; 2) організація діяльності та повноваження підрозділів та територіальних органів Національної поліції України щодо зменшення незаконних пропозицій на наркотики; 3) організація діяльності та повноваження підрозділів та територіальних органів Національної поліції України щодо зменшення незаконного попиту на наркотики; 4) організація діяльності та повноваження підрозділів та територіальних органів Національної поліції України щодо зменшення шкоди від немедичного вживання наркотиків; 5) співпраця підрозділів та територіальних органів Національної поліції України з гро-

мадськими та неурядовими організаціями в протидії незаконному обігу наркотиків; 6) участь підрозділів та територіальних органів Національної поліції України в реалізації безперервності замісної підтримувальної терапії.

Використані джерела:

1. Наказ МВС України від 18 серпня 2004 р. № 962 дск «Про затвердження Інструкції з організації роботи органів внутрішніх справ України щодо протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів». *Офіційний сайт МВС України*. URL : https://mvs.gov.ua/uk/for_citizens/perelik-normativno-pravovix-dokumentiv-za-napryamami-diyalnosti/upravlinnya-borotbi-z-nezakonnim-obigom-narkoti kiev. (дата звернення: 18.07.2021)
2. Про ратифікацію Конвенції ООН про боротьбу проти незаконного обігу наркотичних засобів і психотропних речовин. Постанова Верховної Ради Української РСР від 25 квітня 1991 р. № 1000-XII. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1991. № 24. ст. 277.
3. Справка об основных показателях борьбы с наркоманией за 1988-1993 гг. Управление по борьбе с незаконным оборотом наркотиков МВС Украины, 1994. 3 с.
4. Про Національну координаційну раду боротьби з наркоманією при Кабінеті Міністрів України : постанова Кабінету Міністрів України від 13 травня 1993 р. № 343. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/343-93-%D0%BF#Text>. (дата звернення: 18.07.2021)
5. Національна програма протидії зловживанню наркотичними засобами та їх незаконному обігу на 1994–1997 роки : затв. постановою Кабінету Міністрів України від 14 грудня 1993 р. № 1034. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1034-93-%D0%BF#Text>. (дата звернення: 18.07.2021)
6. Хрушпа М. С., Никифорчук Д. Й., Стрільців О. М. Антинаркотичне законодавство України: історія та сучасність: навч. посібник; за редакцією Джужі О. М. Київ : НАВСУ, 2005. 80 с.
7. Про обіг в Україні наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів : Закон України від 15 лютого 1995 р. № 60/95-ВР (назва Закону України в редакції 1995 року). *Відомості Верховної Ради України*. 1995. № 10. ст. 60.
8. Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживанню ними. Закон України від 15 лютого 1995 р. № 62/95-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1995. № 10. ст. 62.
9. Про внесення змін і доповнень до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Закону України «Про обіг в Україні наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів» та Закону України «Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживанню ними» : Закон України від 15 лютого 1995 р. № 64/95-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1995. № 10. ст. 64.
10. Про організаційно-штатні питання : наказ МВС України від 30 жовтня 1993 р. № 682. Київ, МВС України. 1993. 2 с.
11. Про створення підрозділів боротьби з незаконним обігом наркотиків в ГУМВС-УМВС в областях, Автономній Республіці Крим, містах Києві та Севастополі : наказ МВС України від 02 лютого 1994 р. № 51. Київ : МВС України, 1994. 3 с.
12. Положення про Управління по боротьбі з незаконним обігом наркотиків : затв. наказом МВС України від 22 квітня 1994 р. № 209. Київ : МВС України. 12 с.
13. Наставление по организации и осуществлению органами внутренних дел борьбы с незаконным оборотом наркотических средств, психотропных веществ и прекурсором : утвержд. приказом МВД Украины от 06 июня 1995 г. № 365 дск. Киев, 1995. 36 л.

14. Настанова з організації та здійснення органами внутрішніх справ боротьби з незаконним обігом наркотичних засобів: затв. наказом МВС України від 25 травня 1992 р. № 289 дск. Київ, 1992. 24 л.

15. Про Національну поліцію : Закон України від 2 липня 2015 р. № 580-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>. (дата звернення: 18.07.2021)

16. Стратегія державної політики щодо наркотиків на період до 2020 року : схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 28 серпня 2013 р. № 735-р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/735-2013-%D1%80#Text>.

17. Проект розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Стратегії державної політики щодо наркотиків на період до 2030 року»: офіц. сайт Міністерства здоров'я України: URL : <https://moz.gov.ua/article/public-discussions-archive/proekt-rozporjadzhennja-kabinetu-ministriv-ukraini-pro-shvalennja-strategii-derzhavnoi-politiki-schodo-narkotikiv-na-period-do-2030-roku->. (дата звернення: 18.07.2021)

References:

1. Nakaz MVS Ukrainy vid 18 serp. 2004 r. No. 962 dsk. «Pro zatverdzhennya Instrukttsiyi z orhanizatsiyi roboty orhaniv vnutrishnikh sprav Ukrainy shchodo protydiy nezakonnomu obihu narkotychnykh zasobiv, psykhotropnykh rehovyn, yikh analogiv i prekursoriv» N. d. URL : [https://mvs.gov.ua.](https://mvs.gov.ua;); (2004) URL : https://mvs.gov.ua/uk/for_citizens/perelik-normativno-pravovix-dokumentiv-za-napryamami-diyalnosti/upravlinnya-borotbi-z-nezakonnim-obigom-narkotikiv. [in Ukrainian].

2. Pro ratyfikatsiyu Konventsii OON pro borot'bu proty nezakonnogo obihu narko tychnykh zasobiv i psykhotropnykh rehovyn. Postanova Verkhovnoyi Rady Ukrayiny ns'koyi RSR vid 25 kvitnya 1991 r. No. 1000-XII. (1991) *Vidomosti Verkhovnoyi Rady URSR - Information of the Verkhovna Rada of Ukraine*, 24, art. 277. [in Ukrainian].

3. Spravka ob osnovnikh pokazatelyakh borby s narkomaniey za 1988-1993 g. (1994). Kyiv: UBNON MVD Ukrainy. [in Russian].

4. Pro Natsional'nu koordynatsiyu radu borot'by z narkomaniyeyu pry Kabineti Ministriv Ukrayiny : postanova Kabinetu Ministriv Ukrayiny vid 13 travnya 1993 r. No 343. N. d. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/343-93-%D0%BF#Text>. [in Ukrainian].

5. Natsional'na prohrama protydiy zlovzhyvannyu narkotychnymy zasobamy ta yikh nezakonnomu obihu na 1994–1997 roky : zatv. postanovoyu Kabinetu Ministriv Ukrayiny vid 14 hrudnya 1993 r. No 1034. N. d. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1034-93-%D0%BF#Text>. [in Ukrainian].

6. Khruppa M. S., Nykyforchuk D. Y., Stril'tsiv O. M. (2005) Antynarkotychne zakonodavstvo Ukrayiny: istoriya ta suchasnist': navch. posibnyk. / Dzhuha O. M. (Ed.) Kyiv, NAVSU. [in Ukrainian].

7. Pro obih v Ukraini narkotychnykh zasobiv, psykhotropnykh rehovyn, yikh analogiv i prekursoriv : Zakon Ukrainy vid 15 lyutoho 1995 r. No 60/95-VR (nazva Zakonu Ukrayiny v redaktsiyi 1995 roku). (1995) *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny - Information of the Verkhovna Rada of Ukraine*, 10, art. 60. [in Ukrainian].

8. Pro zakhody protydiy nezakonnomu obihu narkotychnykh zasobiv, psykho tropnykh rehovyn i prekursoriv ta zlovzhyvannyu nymy. Zakon Ukrayiny vid 15 lyutoho 1995 r. No 62/95-VR. (1995) *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny - Information of the Verkhovna Rada of Ukraine*, 10, art. 62. [in Ukrainian].

9. Pro vnesennya zmin i dopovnen' do deyakykh zakonodavchykh aktiv Ukrayiny u zv'yazku z pryynyattam Zakonu Ukrayiny «Pro obih v Ukraini narkotychnykh zasobiv,

psykhotroponykh rechovyn, yikh analohiv i prekursoriv» ta Zakonu Ukrainy «Pro zakhody protydyi nezakonnomu obihu narkotychnykh zasobiv, psykhotroponykh rechovyn i prekursoriv ta zlovzhyvannyu nymy»: Zakon Ukrainy vid 15 lyutoho 1995 r. No. 64/95-VR. (1995) *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrainy*. - *Information of the Verkhovna Rada of Ukraine*, 10, art. 64. [in Ukrainian].

10. Pro orhanizatsiyno-shtatni pytannya : nakaz MVS Ukraine vid 30 zhovtnya 1993 r. No. 682. (1993) N. p. Kyiv : MVS Ukrainy. [in Ukrainian].

11. Pro stvorenniya pidrozdiliv borot'by z nezakonnym obihom narkotyktiv v HUMVS-UMVS v oblastiakh, Avtonomniy Respublitsi Krym, mistakh Kyievi ta Sevastopoli: nakaz MVS Ukraine vid 02 lyutoho 1994 r. No. 51. (1994) N. p. Kyiv : MVS Ukrainy. [in Ukrainian].

12. Polozhennya pro Upravlinnya po borot'bi z nezakonnym obihom narkotyktiv : zatv. nakazom MVS Ukrainy vid 22 kvitnya 1994 r. No. 209. (1994) N. p. Kyiv : MVS Ukrainy. [in Ukrainian].

13. Nastavlenye po orhanyzatsyy y osushchestvlenyyu orhanamy vnturenykh del bo r'by s nezakonnym oborotom narkotycheskykh sredstv, psykhotroponykh veshchestv y pre kursorov : ut-verzhd. prykazom MVD Ukrainy ot 06 yunya 1995 r. No 365 dsk. (1995) N. p. Kyiv. [in Russian].

14. Nastanova z orhanizatsiyi ta zdiysnennya orhanamy vnutrishnikh sprav borot'by z nezakonnym obihom narkotychnykh zasobiv : zatv. nakazom MVS Ukrainy vid 25 travnya 1992 r. No 289 dsk. (1992) N. p. Kyiv : MVS Ukrainy. [in Ukrainian].

15. Zakon Ukrainy «Pro Natsionalnu politsiiu»: vid 2 lyp. 2015 r. No 580-VIII. N. p. N. d. URL : zakon.rada.gov.ua. (2015) URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>. [in Ukrainian].

16. Stratehiya derzhavnoyi polityky shchodo narkotyktiv na period do 2020 roku : skhvaleno rozporядzhenniam Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 28 serpnia 2013 r. № 735-r. N. d. URL : zakon.rada.gov.ua. (2013) URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/735-2013-%D1%80#Text>. [in Ukrainian].

17. Pro skhvalennya Stratehiyi derzhavnoyi polityky shchodo narkotyktiv na period do 2030 roku: proyekt rozporядzhennya Kabinetu Ministriv Ukrainy: ofits. sayt Ministerstva zdorovya Ukrainy N. d. N. p. URL : [https://moz.gov.ua/article/public-discussions-archive/ proyekt-rozporядzhennja-kabinetu-ministriv-ukraini-pro-shvalennja-strategii-derzhavnoi-politiki-schodo-narkotikiv-na-period-do-2030-roku-](https://moz.gov.ua/article/public-discussions-archive/proekt-rozporядzhennja-kabinetu-ministriv-ukraini-pro-shvalennja-strategii-derzhavnoi-politiki-schodo-narkotikiv-na-period-do-2030-roku-). [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 20.07.2021

Стрильцев А. М., кандидат юридических наук, старший научный сотрудник, уполномоченный по антикоррупционной деятельности Национальной академии внутренних дел (г. Киев, Украина)

Буковский Ю. Д., соискатель степени доктора философии научной лаборатории по проблемам противодействия преступности учебно-научного института № 1 Национальной академии внутренних дел (г. Киев, Украина)

НАПРАВЛЕНИЯ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ ОРГАНИЗАЦИИ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПОДРАЗДЕЛЕНИЙ И ОРГАНОВ НАЦИОНАЛЬНОЙ ПОЛИЦИИ УКРАИНЫ В ПРОТИВОДЕЙСТВИИ НЕЗАКОННОМУ ОБОРОТУ НАРКОТИКОВ

В статье проведен анализ нормативно-правового регулирования организации деятельности подразделений и территориальных органов Национальной полиции Украины в противодействии незаконному обороту наркотиков.

По результатам исследования установлено, что в настоящее время полиция пользуется инструкцией по противодействию незаконному обороту наркотиков, которая была принята еще в 2004 году, при этом в основу этой инструкции было заложено положение, которые были утверждены приказами МВД Украины еще в девяностые года прошлого века.

Авторы исходят с предложением принять новый нормативно-правовой акт, который бы регламентировал деятельность подразделений и территориальных органов Национальной полиции Украины в противодействии незаконному обороту наркотиков. При этом акцентировано внимание, что содержание такого акта должен обязательно учитывать положения Стратегии государственной политики в отношении наркотиков на период до 2020 года, одобренной распоряжением Кабинета Министров Украины от 28 августа 2013 № 735-р. Авторами предлагается ориентировочное содержание новой инструкции, который должен содержать следующие разделы: 1) порядок создания и деятельности совещательно-консультативных органов; 2) организация деятельности и полномочия подразделений и территориальных органов Национальной полиции Украины относительно уменьшения незаконных предложений на наркотики; 3) организация деятельности и полномочия подразделений и территориальных органов Национальной полиции Украины относительно уменьшения незаконного спроса на наркотики; 4) организация деятельности и полномочия подразделений и территориальных органов Национальной полиции Украины относительно уменьшения вреда от немедицинского употребления наркотиков; 5) сотрудничество подразделений и территориальных органов Национальной полиции Украины с общественными и неправительственными организациями в противодействии незаконному обороту наркотиков; 6) участие подразделений и территориальных органов Национальной полиции Украины в реализации непрерывности заместительной поддерживающей терапии.

Ключевые слова: наркотики, противодействие незаконному обороту наркотиков, Национальная полиция, подразделения противодействия наркопреступности, нормативно-правовое регулирование.

Striltsiv O., PhD in Law, Senior Researcher, National Academy of Internal Affairs, Anti-Corruption Commissioner (Kyiv, Ukraine)

Bukovskiy Yu., Applicant for the Doctor of philosophy degree of the Scientific Laboratory on the Problems of Combating Crime of the Educational and Research Institute No 1 of the National Academy of Internal Affairs (Kyiv, Ukraine)

DIRECTIONS OF LEGAL REGULATION IMPROVEMENT OF ORGANIZATION OF DIVISIONS AND BODIES ACTIVITIES

The article analyzes the legal regulation of the organization of activities of units and territorial bodies of the National Police of Ukraine in combating drug trafficking. According to the results of the study, the police currently use the instruction on combating drug trafficking, which was adopted in 2004, and this instruction was based on the provisions approved by the Orders of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine in the 90s of the last century.

The authors propose to adopt a new legal act that would regulate the activities of the units and territorial bodies of the National Police of Ukraine in combating drug trafficking, emphasizing that the content of such an act must take into account the provisions of the State Drug Policy Strategy for the period until 2020, approved by the Order of the Cabinet of Ministers of

Ukraine dated August 28, 2013 № 735-r. The authors offer an approximate content of the new instructions, which should contain the following sections: 1) the procedure for the establishment and operation of advisory bodies; 2) organization of activities and powers of subdivisions and territorial bodies of the National Police of Ukraine to reduce illegal supply of drugs; 3) organization of activities and powers of subdivisions and territorial bodies of the National Police of Ukraine to reduce the illegal demand for drugs; 4) organization of activities and powers of subdivisions and territorial bodies of the National Police of Ukraine to reduce harm from non-medical drug use; 5) cooperation of subdivisions and territorial bodies of the National Police of Ukraine with public and non-governmental organizations in counteracting drug trafficking; 6) participation of subdivisions and territorial bodies of the National Police of Ukraine in the implementation of the continuity of substitution maintenance therapy.

Keywords: drugs, counteraction to drug trafficking, National Police, units for counteraction to drug crime, normative-legal regulation.

DOI: 10.33766/2524-0323.95.183-191

УДК [342.51:930.25](477)

Хромов А. В., кандидат історичних наук, Голова Державної архівної служби України (м. Харків, Україна)

e-mail: hromov1985@ukr.net

ORCID iD : <https://orcid.org/0000-0002-9546-7089>

МЕТОДОЛОГІЯ ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО СТАТУСУ ДЕРЖАВНИХ АРХІВІВ В УКРАЇНІ

У сучасних умовах динамічного розвитку науково-технічного прогресу, високих темпів інформатизації та комп'ютеризації суспільства, проблеми методології дослідження адміністративно-правового статусу державних архівів набувають особливої актуальності, оскільки така методологія забезпечує правильне застосування понять і категорій у пізнанні, відображає специфіку процесу пізнання, орієнтує суб'єкта пізнання на те, які сторони досліджуваного необхідно вивчати, яким чином слід застосувати в пізнанні теоретико-понятійний апарат тощо. У статті зазначено, що зміст методів формується не довільно, а визначається шляхом практичної взаємодії дослідника з об'єктом дослідження у поєднанні з використанням об'єктивних знань про об'єкт дослідження. Розглянуто ті методи, які, на думку автора, слід використовувати в ході наукового дослідження адміністративно-правового статусу державних архівів в Україні.

Ключові слова: метод, методологія, дослідження, адміністративно-правовий статус, державні архіви, інформатизація, цифровізація суспільства.

Постановка проблеми. У сучасних умовах архівна справа та діловодство зазнають значних змін. Державні центральні, обласні та галузеві архіви занадто переобтяжені завданнями через інформатизацію та цифровізацію суспільства. Нагальна потреба здійснення архівної реформи та реорганізації архівної системи України, яка стала наслідком зміни адміністративно-територіального уст-